

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummulis vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992SEPTEMBER
9/2016

HELME

KIHTELKONNALEHT

ARVAMUS**Maido Ruusmann – trikoloori tähtsusest****LK2****UUDIS****Adeele Sepp osaleb näosaates****LK5****FOOKUS****Kuidas läheb väikepoodidel?****LK6-7****KULTUUR****Sergei Ivanov võtab jalgpallist pausi****LK9****REIS****Albaania pakub tõelist elamust****LK12**

Egon Ilisson

Meie valijamehed näevad Eestile erinevaid presidentide

Nagu juba Riigikogus näha, siis tänavused presidendivalimised pole sugugi üksmeelsed. Nädalavahetusel kogunev valijameestekogu eelistus on samuti spekulatiivne.

Tõrva linnavalikogu istungil valiti üks neljast meie piirkonna valijamehest. Ootamatult innukas soov saada meile uut presidenti valima seadis valimisedelile koguni neli nime. Nendeks olid Kalle Vister, Ilona Leetma, Ahti Saar ja Jaanus Võrk. Kõik kandidaadid esitasid oma seisukohad, kellest peaks saama uus president, ja need olid paljuski erinevad. Peeti tähtsaks nii tugevaid välispoliitilisi sidemeid, parteitust kui ka esinemiskogemuse vajalikkust. Laualt käisid läbi nimed nagu Allar Jõks, Siim Kallas, Marina Kaljurand kui ka ilmselt praeguseks juba loobunud Jaak Jõerüüt. Samas meie piirkonnale kindlasti oma perekonnanime tõttu tähelepanu tõmbav Mart Helme Tõrva linnavalikogus tõsiselt võetavat toetust ei saanud.

Kohalolnud 14 volikogu liiget tegid salajase hääletusega selgeks, et sedakorda on Tõrva linna esindaja valijameeste kogus Ilona Leetma. „Minu esimene eelistus on kindlasti Siim Kallas, sest tal on suur poliitiline kogemus ja ta on mees, kes on palju positiivset juba meie jaoks Euroopas ära teinud,“ rääkis Leetma, kes tunnistas, et valik pole seotud sellega, et Kallas tema erakonnakaaslane on. „Teiseks eelistuseks oleks mul Marina Kaljurand,“ räägib Leetma oma valikust siis, kui Kallas ei peaks otsustavasse vooru pääsema.

Helmes polnud intriigi

Kui Tõrvas pakkus valijamehe valimine piisavalt põnevust, siis Helmes otsustati see ilma vastuhäälteta. Ainukese kandidaadina üles seatud ja ka valituks osutunud volikogu esimees Ave Visor mõistab, et tegemist

on äärmiselt tähtsa otsusega, ning tänab kõiki, kes teda toetasid.

Kuna Helmes otsustati valijamees juba varakult pärast Riigikogus presidendivalimiste ebaõnnestumist, on presidendikandidaadid olnud varmad ka Visoriga ühendust võtma. „Minuga on kontaktis olnud tänaseks päevaks enamus presidendikandidaate. Otse on suhelnud Mailis Reps, telefonitsi Allar Jõks ning Marina Kaljurand,“ räägib Visor. Lisaks sellele on talle saadetud kutsed lõunasöögile Siim Kallasega ning õhtustama Mart Helmega. „Kandidaadid on kõik olnud väga meeldivad, keegi ei ole surunud peale oma soovet,“ räägib Visor, et mõjutamist pole olnud. Enamasti on räägitud Helme valijamehele üldisemalt Eesti olukorrast ning kuidas võiks kohaliku omavalitsuse elu paremaks muuta.

Samas meie piirkonnale kindlasti oma perekonnanime tõttu tähelepanu tõmbav Mart Helme Tõrva volikogus tõsiselt võetavat toetust ei saanud.

Visoril on ka selge pilt sellest, milline uus riigipea olema peaks. „Õige riigipea on eelkõige oma näoga rahva poole. Mitte rahvas ei pea lähenema võimule, vaid vastupidi. Uuel presidendil peaks olema suurem ja tuntavam mõju just Eesti sisepoliitikale,“ peab Visor oluliseks, et uus president oleks lojaalne oma rahvale.

Hummulis selgub kõige hiljem

Kuigi Hummulis ja Põdralas oli planeeritud volikogu istungid läi-

Põdralast läheb Estonia kontserdisaali oma valikut tegema René Rahnu (keskel). Foto: Saima Ilisson

nud kolmapäevale, siis Hummulis tuli see kahjuks lükata edasi ajaks, mil ajaleht juba trükipressi alt välja tulnud. Vallavanem Enn Mihailovi sõnul ei oleks lihtsalt saanud piisavat hulka volikogu liikmeid ühise laua taha ja seega poleks ka otsus olnud legitiimne. „Tavapäraselt on meil olnud valijameeste kogus ikka volikogu esimees ja ma ei näe põhjust, miks peaks seekord asi teisiti minema,“ räägib Mihailov, et üheks kandidaadiks on kindlasti Aleksander Zemskov.

Põdrala vallas oli kandidaate kaks. Rein Janno ja René Rahnu puhul tegi vallavalikogu otsuse viimase kasuks. Rahnu sõnul oli volikogus juttu eelkõige kahe kandidaadi, Marina Kaljuranna ja Mart Helme, vahel valimisest. „Mina eelistan presidendina näha inimest, kes näeb Eestit kui tervikut ega keskendu pelgalt Tallinnale,“ tunnistas

VALIMISKOGUS OLEME PILDIL

Valimiskogus määratakse kohaliku omavalitsuse volikogu esindajate arv järgmiselt:

- 1) kuni 10 000 hääleõiguslikku Eesti kodanikku – 1 esindaja;
- 2) 10 001–50 000 hääleõiguslikku Eesti kodanikku – 2 esindajat;
- 3) 50 001–100 000 hääleõiguslikku Eesti kodanikku – 4 esindajat;
- 4) üle 100 000 hääleõigusliku Eesti kodaniku – 10 esindajat.

Seega on ka meie väikevallas valimiskogus sama kaaluga häälega nagu näiteks Haapsalu, Saue või Keila linn. Kui arvestada, et terve Helme Kihelkonna peale on meil neli valijameest, siis seda on sama palju kui Tartu esindajaid või valijamehi Pärnus ja Narvas kokku.

Rahnu, et ülioluline on ka presidendipingetaluvus ja inimlik sümpaatsus. Eraldi kohtumisi Rahnul plaanis kandidaatidega pole ja ta ei pea seda

ka hädavajalikuks. „Eks ole ju juba nende inimeste senist tegevust kõrvalt vaadanuna selgelt teada, kellega meil on tegu ja milleks nad presidendina suutelised võiksid olla,“ annab Rahnu mõista, et lõpliku otsuse teeb ta ikkagi iseenda peas kõik tõsiselt läbi arutades.

Seda, kas presidendivalimiste ootamatud käigud võivad kätte maksta neile kandidaatidele, kelle erakonnad Riigikogu koalitsioonis ei suutnud ühises kandidaadis kokkuleppele jõuda, ennustada praegu keegi ei oska. „Leian, et Reformierakond tegi vea, kui ei otsustanud kohe ainult ühe kandidaadi kasuks ning tekitas sellega suurt segadust ning olgem ausad ka pahameelt,“ tunnistas Ave Visor. Samas annab ta endale siinkohal aru, et mitmed kandidaadid on tõepoolest väga võrdsed ja ka Helmes oli ühele sümpaatne üks presidendikandidaat ja teisele teine.

Valijameeste kogu tuleb kokku 24. septembril Estonia kontserdisaalis.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Palju õnne, kallis president!

Loetud päevade pärast valib valijameestekogu Eestile uue presidendi. Riigipea, kelle nägu on Eesti välispoliitilises mõttes järgmised viis aastat.

Kui eksiilis olnud peaministreid (kes olid presidendi ülesannetes võõra võimu ajal) mitte arvestada, on meil olnud neli presidenti. Kaks kõige legendaarsemat ei ole kahjuks enam meie seas. Aga just Konstantin Päts ja Lennart Meri olid presidendid, kellele ajalooraamatud ka saja aasta pärast pühendavad pikki peatükke. Presidendi võrdkujudeks olnud mehed on seadnud lati nii kõrgele, et mõned praegused kandidaadid ei suuda ka pead kuklasse ajades seda mõõdupuud isegi näha. Marina Kaljurand ja Mailis Reps teeksid presidendiks saades igal juhul ajalugu esimese naispresidendina, aga selle peale, kas nad ka oma tegudes saaksid legendaarseteks, ma ei julge kohe kindlasti panust panna.

Kuid mis on siis see, mida mina ootan presidendilt, et ta oleks võrdväärne eelmainitud suurmeestega? Mina isiklikult usun, et riiki saab kõige paremini juhtida inimene, kelle intelligentsuse tase ja karismaatilisus on, võrreldes reapolitikutega, hoopis kõrgemal tasemel. Ta peab olema teadamees, kelle sõnades ei saa rahvas hetkekski kahelda. Siinkohal on kindlasti eelis kultuurilise taustaga haritlastel, kelle maailmavaade on läbipõimunud kirjandusest ja ajalooteadmistest, vähem poliitikast ja majandusest. Eiki Nestor on selline mees, kelle sõnu ja karismaatilisust ma hindan, kuid poliitikas on ta olnud niivõrd kaua, et vahel tundub, nagu kasutaks ta pelgalt oma vanameisterlikke kogemusi ning tippvorm on jäänud aastate taha. Ka valdav osa ülejäänud algsetest presidendikandidaatidest on suure osa oma elust pühendanud poliitikale või ametkondade teenimisele. Ma ei kahtle nende poliitilistes võimetes, aga presidendile vajalikku rahvamehelikkust ja filosoofilist sügavust esmapilgul silma ei torka.

Meil ei ole vaja presidendiks James Bondi, kelle ruumi sisenedes naised sulavad ja mehed tunnevad aukartust. Meil on vaja inimest, kes on sümpaatne nii oma käitumises kui ka sõnavõttudes. Meil on olemas Jaan Kaplinski, David Vseviov, Peeter Tulviste, Tarmo Soomere, Heinz Valk jpt. Mehed, kes vaatavad maailmas toimuvat läbi teaduse, ajaloo, ühiskondliku arengu, geograafilisi ja rassilisi eripärasid analüüsides ning sellest kõigest õigeid järeldusi tehes. Nad ei peaks ju presidendina panema kokku riigieelarvet, sest selleks on teised inimesed, aga nad võiksid olla just need, kes näevad Eesti Vabariigi tulevikku kõige paremini ette suurte muutuste ajastul. Nende ajud ei ole solgutatud läbi igapäevapoliitikast ja nad ei pea päevast päeva pingutades seadma sõnu ja mõtteid ritta selles järjestuses nagu ajakirjandusele ja avalikusele korrektsem. Nad võivad neid ritta seada nii nagu neil hinges soov, kartmata, et parteijuht neid vaibale kutsus. Aga ometi nad ei osale tänavu selles poliitilises trallis, mis on juba suurlavastuse mõõtmed võtnud. Ehk nad tunnevad, et saavad oma teadmisi ja maailmavaadet jagada paremini mujal kui riigipeana. Tahaks loota.

Igal juhul, olenemata sellest, kas meie uuel presidendil on uhke soeng või vuntsid, kardan ma, et võrdlustabelis legendriigijuhtidega neile võrdusmärki tõmmata ei saa. Igal juhul elan ma uuele riigipeale tema töödes ja tegemistes kaasa ja loodetavasti satub ta ka meie kanti enam kui praeguse president.

Põnevat sügist ja... armastage!

Maido Ruusmann
Tõrva linnaapea

Eesti lipp lehvima!

Lipp on riigi sümbol ja lipu lehvimine näitab, kes on peremees, kuidas suhtutakse riiki ja kaaskodanikesse. Lipp on inimeste ühtekuuluvustunde edasikandja ning aitab meid edasi nii parematel kui halvematel aegadel.

Erinevatel rahvastel ja riikidel on lipuga omad lood. Lähis-Ida ja Kesk-Aasia riikides on näiteks juba aastaid omavahel võisteldud selle nimel, millise riigi pealinnas kõrgub maailma kõrgeim lipumast. Hetkel peaks kõrgeim lipumast paiknema Saudi Araabias ja selle kõrguseks on 170m. On, millega konkureerida.

Raske on meenutada mõnda Hollywoodi filmi, kus ei näeks lehvimas Ameerika Ühendriikide tähelippu. Rääkimata sellest, et meie naaberriikides suhtutakse lipu suure austusega ning rahvuslippe eksponeeritakse kõikvõimalikes kohtades. Iseasi, kas peame lipu sellist eksponeerimist alati asjakohaseks ja esteetiliselt heaks lahenduseks.

Eestlastel on teatavasti oma lipuga omamoodi lood ning viimasel ajal tundub, et vahest oleme hakanud maailma ilusaima värvikombinatsiooniga sinimustvalgest lipust kaugenema.

Loomulikult lehvib lipp Pika Hermannis tornis Toompeal, tähistame Eesti lipu päeva ning aktustel lauldakse hümnid just sinimustvalge ees. Lipu austamisest on saanud iseenesestmõistetav tegevus, mis on viinud

meid mõneti tähelepanu hajumisele ja rutiini.

Kas selle põhjuseks on aastatetagused poliitike otsused lipuheiskamise kohustuslikkuse lõdvendamises, inimeste endi laiskus ja hajameelsus või lihtsalt muutunud suhtumine oma riiki ja selle pärandisse?

Ühed ütlevad, et lipu ei saa sundida heiskama trahvi ähvardusel ja sellised tegevused peaksid tulema ikka südamest. Teiste jaoks on lipp püha ja neile ei mahu hinge, kuidas kaaskodanikud seda ei austa. Kolmandad võitlevad tuliselt immigratsiooni ja julgeolekuküsimustega, kuid unustavad ära, et üksikisiku ja riigi turvalisuse aluseks on ajalugu ning vankumatu lootus paremale homsele, mis toetub neile alustele, mida sümboliseerib meie lipp.

Eesti lipu seadus ütleb, et igaühel on õigus heisata ja kasutada Eesti lipu, kui järgitakse head tava. Et elu kodanikele lihtsamaks teha, tuleb eluhoonetel lipp heisata ainult kolm korda aastas – 24. veebruaril, võidupühal ja 20. augustil. Pole ju palju nõutud?

Just viimasel taasiseseisvumispäeval Tõrvas ringi jalutades panin tähele, et paljud majaomanikud ei olnud pidanud vajalikkuks sinimustvalge heiskamist. Paljudel majadel õigupoolest ei olnudki kohta, kuhu lipuvarrast paigutada. Ajal, mil meil ja maailmas on toimumas piisavalt ärevust tekitavaid sündmusi ja protsesse,

oleme ära unustamas põhilist - lipp ühendab, lipp rahustab ning tekitab positiivseid emotsioone.

Samas on tõrvakad olnud need, kes on alati sinimustvalget lipu oluliseks pidanud ning näidanud sellega ka omamoodi eeskujuga kogu Eestile. Praeguse Tõrva Linnavalitsuse torni on okupatsioonieagadel Eesti lipu heisatud vähemalt kaks korda ning mul oli au viibida 2014. aastal pidulikult lipuheiskamise tseremoonial, kui Tõrva kuldmärgi kavaler Olev Lõndo sai taaskord minna raekoja torni trikoloori heiskama. Esimene kord oli teatavasti 1962. aasta 1. mai varahommikul.

Paljudel majadel õigupoolest ei olnudki kohta, kuhu lipuvarrast paigutada.

Head tõrvakad! Eestis austatakse lipupäevadega erineva traditsiooniga sündmusi. Lähimaks lipupäevaks on 15. oktoober, kui tähistame hõimupäeva. Kui Teil sellel päeval ei ole südant või tahtmist või aega heisata riigilippu, siis tehke seda 13. novembril, kui tähistame isadepäeva. See päev on piisavalt tähtis selleks, et rahvuslipu kaudu avaldada austust meie isadele ja vanaisadele!

Head tõrvakad, näitame naabritele eeskujuga ja ehime Tõrva linna novembrikuu teisel pühapäeval Eesti lipu värvides. Sinimustvalge on seda väärt!

KUU PILT

Pikasillas avati 1944. aasta Walk kaitseliinile pühendatud ajalootahvel.

Foto: Üllar Saukas

Tõrva JK mängib Eesti karika 1/16 finaalis valitseva Eesti meistri FC Floraga. Mäng peetakse 28. septembril Eesti jalgpallikoondise kodustaadionil A. Le Coq Arenal. Mängu algus on kell 19.00.

Egon Ilisson

Tõrva keskväljaku rekonstrueerimine sai rahastusotsuse

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus otsustas rahastada Tõrva Linnavalitsuse projekti „Tõrva linna keskväljaku rekonstrueerimine”, mille eesmärgiks on anda uus ilme linna keskväljakule ja selle kõrval asuvalale Nooruse pargile.

Kui alates arhitektuurikonkursi väljakuulutamisest kuni EASi rahastusotsuse teatavaks tegemiseni kulus ligemale kaks aastat, ei olnud kohalikel sugugi kindlust, et projekt ikkagi lõpule jõuab. Inimestele sisendas pessimismi kindlasti ka see, et juba teab mitmetel kohalike omavalitsuse valimiste eel on lubatud surmkindlalt keskväljak rekonstrueerida. Kes mälu pingutab, sel tuleb meelde, et ka 1997. aastal korraldati sarnane arhitektuurikonkurss, mille võiduprojekt siiski lõpptulemusena ei realiseerunud. Hetkel võimul olev linnavõim aga otsustas, et kohalike näpugavibutamisele keskväljaku teemal tuleb lõpp teha ja tõrvakatele uus korralik keskväljak rajada. Kusjuures irooniliselt kombel seekord polnud seda ühegi erakonna valimislubadustes kõlavalt välja hõigatud.

Toetus katab enamiku kuludest

Sellised suurprojektid on aga aeganõudvad ja 2014. aasta septembris välja kuulutatud konkursi lõppresultaat vormub 2018. aastaks „Eesti 100“ pidustusteks. Projekti rahastamine toimub meetme „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine” vahenditest. Projekti kogumaksumuseks on 1,8 mln eurot, millest EAS-i toetuse suuruseks on maksimaalselt 1,2 mln eurot. Ülejäänud kaetakse Tõrva linna oma- ja laenuvahenditest.

Tõrva linna peaaegu ja rekonstrueerimisprojekti eestvedaja Mairo Ruusmann meenutas, et keskväljaku kordategemisest on räägitud 20 aastat, kuid erinevatel põhjustel ei ole plaanid senimaani teostunud. „Tänu Euroopa Liidu toele muudame 2017. aasta sügiseks Tõrva keskväljakut tundmatusest ning anname Tõrva

Selline peaks nägema välja Tõrva keskväljak 2018. aastal. Foto: Tõrva linnavalitsus

kesklinna juurde uut arenguhoogu,” lisas Ruusmann. Ruusmanni sõnul võivad planeeritud tegevustest kõige rohkem tõrvakad ja Tõrva piirkonna elanikud – Tõrva on 2017. aastal moodustatava 6500 elanikuga Tõrva valla keskuseks ning ühtlasi on keskväljaku kordategemine väärikas sünnipäevakingitus sajandat juubelit tähistavale Eesti Vabariigile.

Teenustest ilma ei jää

Ruusmann on ka tänulik keskväljaku naaberkrundidel tegutsevatele inimestele ja ettevõtjatele, kes on näidanud üles väga mõistvat suhtumist. „Ilma koostööta oleks võinud see asi olla palju aeganõudvam ja stressirohkem kui praegu,” on Ruusmann rõõmus, et kõik näevad uuel keskväljakul head perspektiivi.

Tõrva keskväljaku rekonstrueerimistöödega loodetakse alustada 2017. aasta veebruaris-märtsis ning tööde lõpetamine on planeeritud sama aasta oktoobrisse. Kas see siis tähendab, et poeskäigud kesklinnas võib järgmisel suvel ära unustada? Sugugi mitte, sest ehitus on planeeritud järkjärgulisena ega tohiks olu-

Praeguse Tõrva keskväljaku rekonstrueerimisprojektiga tehti algust 2014. aastal, kui koostöös Eesti Arhitektide Liiduga korraldati Tõrva keskväljakule uue ilme andmiseks arhitektuurikonkurss, mille võitis lahendus nimega „Mulgi kuurort”. Võidutöö autoriteks Mari Rass, Ott Alver, Alvin Järving ja Ilmar Klammer, kes esindasid aktsiaseltsi Novarc Group ja osauhingut Arhitekt Must. Konkurss toimus EV 100 arhitektuuriprogrammi „Avalik ruum” raames, mille eesmärgiks oli Eesti Vabariigi 100. juubeliks taasaktiveerida Eesti suuremates keskustes olulised keskuste piirkonnad.

liselt häirida ei teenusepakkujate ega klientide elu. „Eks ehitusest tingituna on muidugi natukene ebameeldivam, sest on tolmusest ja liikumisvabadus on veidi piiratud, aga säilivad nii parkimisvõimalused kui ka bussipeatus,” selgitab Ruusmann, et muretsemiseks pole põhjust. Siinkohal loodab linna peaaegu ka kõikidelt mõistvat suhtumist, sest ilusa keskväljaku saamiseks peame paratamatult leppima järgmisel aastal suurte ehitustööde toimumisega kesklinnas.

Kandideerimine Tõrva Noortevolikogu IV koosseisu

30. septembrini on kõigil Tõrva linna noortel vanuses 14-26 võimalik kandideerida Tõrva Noortevolikogu IV koosseisu.

„Need valimised on erilise tähendusega, sest see on viimane Tõrva linna noortevolikogu koosseis. Selle koosseisu tähtsaimaks ülesandeks saab olema uue noortevolikogu loomise ettevalmistamisprotsessis osalemine ning kontakti loomine uue valla noortega, et loodava noortevolikogu alustamine oleks võimalikult sujuv,” rääkis Tõrva Noortevolikogu valimiskomisjoni esimees Sirli Pippar.

Kandideerima on oodatud kõik Tõrva linna noored, kel on huvi linna asjades kaasa rääkida, seista noorte huvide eest ning panustada oma nõu ja jõuga linna arengusse. Kuue tegutsemisaasta jooksul on Tõrva Noortevolikogu kaasa rääkinud erinevate arengukavade koostamisel ja teinud linnale mitmeid ettepanekuid. Samuti on korraldatud mitmeid üritusi ning

pööratud tähelepanu erinevatele murekohtadele meie ühiskonnas,” lisas Pippar.

Kandideerimiseks tuleb täita kandideerimisavaldus, mis on leitav aadressilt valimised.torvanoored.ee ning saata see valimiskomisjon@torvanoored.ee või anda valimiskomisjoni liikmete kätte. Samuti on avalduse blanketid saadaval Tõrva Avatud Noortekeskuses ja Tõrva Gümnaasiumi õpilasesinduse ruumis. Kandideerida saab kuni 30. septembrini.

30. septembriks selgub kandidaatide nimekiri ning oktoobri teises pooles on võimalus kõigil Tõrva linna noortel vanuses 14-26 hääletada oma lemmikkandidaadi poolt. Valituks osutub 15 enim hääli saanud noort. Täpsem info Tõrva Noortevolikogu valimiste kohta on leitav aadressilt valimised.torvanoored.ee. Valimisi viib läbi Tõrva Noortevolikogu poolt moodustatud valimiskomisjon.

Teve Rajamets

Tegevust täis pühapäev Tõrvas!

Kui tihti juhtub, et saad ühe nädalavahetuse päeva veeta olümpial käinud sportlasi vaadates ning õhtul nautida aiakontserdil akustilist Trafficu muusikat? Mitte just eriti tihti. 11. septembril aga Tõrvas selline võimalus oli.

Pühapäeva hommikul algusega 10.00 toimus Tõrva Gümnaasiumi staadionil IX Tõrva-Helme kergejõustikupäev olümpialastega. Päeva alustuseks said lapsed osaleda kolmevõistluses, kus pidid sooritama kaugushüppe, viskama palli ning jooksma edukalt 60 meetrit. Nagu spordivõistlusi ikka, alustati päeva hommikuvõimlemisega, kus löid kaasa ka mõned lapsevanemad. Lastel oli rõõmu laialt ning võisteldi pigem ikka osavõtmise pärast. Kohal olnud lapsevanem Oliver Loorits arvas, et selline päev motiveerib lapsi juba varajaselt saavutama tulemust, mis on hea kogu eluks. "Spordipäev on kogumas populaarsust ja osalejate arv kasvab iga aastaga, millega kaasneb pikk ooteaeg, ehk korraldajad peaksid mõtlema järgnevatel korradel lastele tegevust seni, kuni nad ootavad oma järge," arvas Loorits. Lisaks kiitis lapsevanem väga toitlustust. Staadionil pakkusid LC Tõrva Mari kärmed naised pannkooke. Lastele elasid kaasa ka oma ala tegijad Rasmus Mägi ning Grit Šadeiko.

Pärastlõunal algas aga juba tippsportlaste mõõduvõtmine. Võisteldi kettaheites, odaviskes ning kuulitõukes. Kettaheites oli pinget palju nii naiste kui meeste visete ajal. Valju aplausiga tervitati Gerd Kanterit, kes kettaheitevõistluse ka võitis tulemusega 63,62. Teiseks jäi Rio olümpia

neljas mees Martin Kupper tulemusega 61,68 ning kolmandaks Ants Kiisa 45,09 meetrise tulemusega.

Odaviske võistlustel oli samuti pealtvaatajate naos näha elevust. Oda viskasid paljud Tõrva sportlased, kes on näidanud häid tulemusi nii Eestis kui ka mujal. Magnus Kirt sai kohe avakatsel kirja võistluse tipptulemuse 82,18, millega pälvis ka poodiumil esikoha. Teiseks jäi Tanel Laanmäe tulemusega 80,21 ning kolmandaks Ranno Koorep 74,48 -meetrise viskega. Kui neid viskasid 400-grammiste odadega, siis tõrvakas Marcella Liiv oli naistest ainuke, kes startis 600 grammise odaga, tema parimaks viskeks jäi 50,44.

Kuulitõukes edestas Kristo Galeta 7,26- kilose kuuliga Ats Kiisat, kelle tulemus oli 15,55 meetrit. Võitja sai kirja tõuke, mille pikkuseks oli 18,03 meetrit.

Kui sport oli üle vaadatud, sai õhtul külastada ametlikku lõupidu kergejõustikupäevale, mis toimus Tikste 10 koduaias. Pühapäeval toimus sarja kolmas aiakontsert. Seekordseks esinejaks oli Traffic. Aiakontserte toimus suve jooksul kolm, esimesel olid esinejateks Ivo Linna ning Antti Kammiste. Teisel kontserdil rõõmustasid rahvast Koit Toome ning Jorma Puusaag.

Kontsertide edu oli silmaga nähtav, igal korral oli aed rahvast täis ning ka kohapeal olev kohvik oli äärmiselt menukas. Nii ka sel korral. Kuna ilm oli selliseks ürituseks äärmiselt sobilik, siis oli rahvast kogunenud kontserti nautima palju. Enne algust juba nauditi kohvikus pakutavaid snäkke ning kooke. Kui lavale astus ansambel Traffic oma akustilise kavaga, nauditi muusi-

Magnus Kirt oli oma isa mälestusvõistlusel parim odamees.

kat ning ka laval olivad tajusid seda. Solist Silver Laas lausus, et pole sellises kohas varem esinenud ning see on tema jaoks väga positiivne esimene kogemus. Ta oli rõõmus, et sai laulda idüllilises keskkonnas ilusatele inimestele. Kontserdi korraldaja enda sõnul on korraldamine olnud puhas rõõm ja eneseületus. "Tuleb ju suhelda suurte staaride ja nende määndžeridega. Ääretult meeldiv kogemus ja kui enne mulle artistid lihtsalt meeldisid, siis nüüd olen neist lausa vaimustuses- superlahedad ja toredad inimesed! Kõige keerulisem ja suurim küsimärk on alati ilm. Plaanid ja kuupäevad on ju mitu kuud varem paigas ja pole õrna aimugi, mis plaanid ilmataadil sel-

leks ajaks on. Meid on ta hoidnud!" sõnas Tõrva naine Kristiina Luik. "Teine faktor on alati rahvas- kas jagub piisavalt publikut.

Honorarid ulatuvad paari tuhande euro kanti ja seega tuleb ettemaksu maksmiseks oma kukrut mitu kuud varem kergendada. Staaride jaoks läheb kuupäev ja esinemine lukku, kui 50% honorarist on tasutud ettemaksuna. Samas annab see minule kui korraldajale kindluse, et kontsert toimub," lisas Luik. Luigele endale on väga meeldinud kõik kontserdid, kuna enda sõnul kutsubki oma aeda vaid neid artiste, kes talle endale tohutult meeldivad.

Kontsertidel oli ka heategevuslik eesmärk, nimelt kõigi kolme

kontserdi tuluga oli plaanis toetada Tõrva noori, kas siis mõnda organisatsiooni või noort sportlast. Inimesed said kontsertidel välja pakkuda oma kandidaadi auhinnale, lõpuks oli neid kokku 15. Kõik külalised said anda viimasel kontserdil oma hääle lemmiku eest. Korraldaja Kristiina Luige sõnul olnuks ülekaalukas võitja Tõrva Jalgpalliklubi, kui oleks lugenud rahva hääled. Kuid kuna võitja selgus loosi tulemusena, läks asi teistsiti. Klaaskausist tõmbas sedeli Silver Laas ning auhinnaraha 1400 eurot sai endale lootust andev odaviskaja Mirell Luik. Võitja ema ning korraldaja oli rõõmus kogukonna ühtsuse üle. "Kui fortunaks olnud Trafficu laulja Silver Laas tõmbas loosikastist sedeli- Mirell Luik - olid tunded vastandlikud. Esmalt, mulle endale oleks meeldinud mõni teine nimi võitjana rohkem. Teiseks tundsin ääretut rõõmu ja tänu nende inimeste ees, kes oma hääle Mirelli poolt andsid-järelikult paljud näevadki temas tohutut potentsiaali teha suuri tegusid odaviskemaastikul. Põhjuse selleks andis ilmselt sel aastal juunioride MM- il saavutatud 11. koht! Ma olen seega naisjuunioride odaviskemaailma paremusel üheteistkümnenda tütarlapse ema! Näha oma last ülemaailmselt telekanalist Eurosport on väga erakordne ja eriline! Võidetud 1461.- euro eest saab kevadhooajal tasuda ühe ettevalmistuslaagri eest. Hea on tunda kogukonna toetust ja ühtsustunnet. Täna Teid kogu südamest!" lausus Kristiina Luik.

Luige sõnul jätkavad kontserdid uuel hooajal uue hooga ning ka mõned kokkulepped on juba sõlmitud. Järgmisel hooajal saab aga lisaks muusikale nautida ka teatrikunsti.

IX TÕRVA-HELME KERGEJÕUSTIKUPÄEVA TOETASID

Tõrva linn, Helme vald, kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, Valgamaa Spordiliit, Helme Graanul OÜ, Asfalditeenus OÜ,

Jaanus Pirs, Viisu Eero Auto OÜ, Tõrva Tarbijate Ühistu, Kevade keskuse Meie Toidukaubad, Kristiina Luik, Greete Motell, kohvik

Läti Saatkond, Lionsklubi Tõrva Mari, Tõrva linnahooldusamet, Ilmar ja N Ritsu tankla, Tõrva gümnaasium, Spordiklubi Viraaž,

orienteerumisklubi Käbi, Lõuna Pagarid AS, Tartu Mill AS, Nord Homes OÜ, Stardipaik MTÜ, Valga Sport, August Kitzbergi

KULTUURIÜRITUSED SEPTEMBER-OKTOOBER 2016

- 28. septembril kell 11 Tõrva kinomajas Viljandi Laste- ja Noorte-teatri REKY etendus "KESSU" Pilet: 6 EUR (saadaval kohapeal)
- 1. oktoobril kell 10.00-14.00 Mulgi Turul, Veski 7a Rahvakultuuri päev. Võimalus nautida rahvatantsu ja -laulu, kohvikut ja meisterdamist. Igal täistunnil erinev programm kohalikelt taitlejatelt. Kell

- 11.00 tähistame rahvusvahelist muusikapäeva. Esinevad: Kersti Ala-Murr (sopran) ja Jaak Lutsoja (akordion).Tule kohale, naudi muusikat ja tee sisukaid oste Mulgi turul!
- „Hõimupäevad 2016“ kultuuriprogrammi raames avatakse Hummulis 12.oktoobril fotonäitus "Uurali rahvaste looduslikud pühapaigad" ning esinevad hõimurahvaste esindajad.

TÕRVA
SUUVITUSLIIHVI AASTAST
1937

Tõrva linn pakub tööd:

- Linnavalitsuse keskkonnaosakonna juhatajale
- Avatud Noortekeskuse juhatajale
- Linna Sotsiaalabiameti lastekaitsespetsialistile
- Lasteaed Mõmmik lasteaiapäetajale
- Lasteaed Mõmmik õppealajuhatajale (0,5 ametikohta)

Lisainfo kandideerimise tingimuste kohta
<http://torva.kovtp.ee/et/toopakkumised-torva-linnas>

PROPRITS

- Soodapritsitööd
- Liivapritsitööd
- Kõrgsurvepesu

- Üldehitustööd
- Hoonete Renoveerimine
- Värvimistööd

Tel: 58375516 / 55939356
info@propirts.ee
www.ProPirts.ee

Egon Ilisson

Adeele Sepp osaleb uuel hooajal näosaates

Publiku poolt palvalt armastatud telesaade „Su nägu kõlab tuttavalt“ tuleb sel hooajal taas ja meie rõõmuks on seal üks osalejatest Tõrvast pärit Adeele Sepp.

Saateformaad, milles osalejate ülesanne on parodeerida nii kohalikke kui ka maailma muusikastaare, on aastate jooksul saanud üheks populaarsemaks telesaateks Eestis. Saates osalevatele näitlejatele ja muusikutele on tegu tõelise väljakutsega ja ka Adeele Sepp tunnistab, et selles saates soovib ta ennast ületada. „Minu jaoks on see ikka väga keeruline väljakutse. Eriti just tantsumuliste numbrite puhul tuleb väga palju tööd teha, aga see teebki asja põnevaks,“ räägib Adeele ja tunnistab, et ka oma hääle saab ta saates maksimaalselt proovile panna.

Kaalumine võttis aega

Isegi professionaalsed näitlejad ei võta selles saates osalemise otsust kiirustades vastu ja Sepp pidi ajapuudusel kahel eelmisel hooajal kutse näosaates osaleda sootuks tagasi lükkama. „Ka seekord ma kaalusin umbes kuu

Adeele Sepp rõõmustab meid tänavusel sügisel taaskord telekraanide kaudu. Foto: Heigo Teder

aega enne, kui võtsin vastu otsuse osaleda,“ tunnistab Adeele, et ka tänavu oleks võinud televaatajatel ta nägemata jääda. „Ma tahtsin, et mul oleks aega seda pühendumusega teha ja ma saaksin võtta saadet põhiprojektina, mille keskenduda. Kuna Viljandi ja Tallinna vahet tuleb hakata tihedalt sõitma, siis ka logistiline pool võtab oma aja,“

leidis Sepp hulgaliselt nüansse, mille puhul pidi hoolikalt läbi mõtlema.

Kuna paljud noored näitlejad on saanud tõelise tuule tiibadesse just näosaates õnnestudes, avab see Adeele Sepale loodetavasti ka uusi uksi näitlejana. Lisaks temale on noori ja televaatajatele vähemtuntud näitlejaid saates tänavu teisigi.

Seda, et noor näitlejatar televaatajatel hüüdnime „näosaate Adeele“ võib saada, ta ei pane pahaks. „Eks see ole paratamatu, aga ehk mõtlevad nad ka, et see on see näitleja, kes oskab laulda,“ loodab Sepp. Just näosaates laulmist peab Sepp enda jaoks innustavaks teguriks, et muusikaga rohkem oma elus tegeleda.

Lasteetenduste peaosad

Kuna televisioon ja teater on kaks täiesti erinevat maailma, peab Adeele Sepp ka telesinemisteks eriti hoolikalt ette valmistama. „Eks televisioonis ole oma kindlad reeglid, aga siinkohal ma usaldan fantastilist saatemeeskonda, kes teevad ka peenemad nüansid selgeks,“ räägib Sepp, kes esineb laval ikkagi eelkõige saalis olevale publikule.

Kuna teatris tuleb näitlejal luua ja üles ehitada roll nullist, siis näosaates on täpselt teada, keda on vaja jäljendada. „Ma pole kunagi kedagi parodeerinud ja siinkohal pean kindlasti mugavustsoonist välja tulema ning ka ennast üllatama,“ loodab Sepp ka ennast veidi positiivselt raputada.

Teatrikülastajad, kes harjunud Adeele Seppa igapäevaselt teatris nägema, ei pea tänavu siiski pettuma. Sügishooajal on kavas kaks lavastust, mis mõeldud eelkõige lastele. Tartu Teatri Kodus mängib ta alates 21. septembrist lavastuses „Väikse Prints“ ja peaosas Ugala muusikalises lastelavastuses „Võlur Oz“, mis jõuab lavadele 8. detsembrist.

Omaalgatuse võimalused Tõrva noortekeskuses

Kertu Reva

Tõrva Avatud Noortekeskuse noorsootöötaja

Tõrva Avatud Noortekeskus tervitab kõiki noori ja noortemeelseid ning soovib tegusat ja huvitavat hooaega!

Noortekeskus on koht, kus kohutavad nii lapsed, noored kui ka täiskasvanud. Anname alati endast parima, et mitmekesisistada sinise kogukonna tegutsemishuvi ja aitame luua võimalusi enesearenguks ning omaalgatuseks.

Lõppenud hooajal alustas tegutsemist fotograafiaring KLÕPS, kus Andra Söödi juhendamisel on noored saanud tutvuda ja proovida meie fotostudio tehnikat. Koos on käidud pildistamas looduses ja noorteüritustel ning saadud teadmisi Andrus Abeli koolitusel fototöötlusprogrammist, fotograafia algtõdedest ning kaamera funktsioonidest.

KLÕPSU's avastatakse maailma läbi kaamerasilma. Noortele on loodud uus ja arendav võimalus tegelda hobiga, mille läbi on kasvanud nende fotograafiaalased üldteadmised erinevatest valdkondadest, nagu portreefoto, moefoto, toote-

Fotoring KLÕPSU esimesed katsetused. Foto: Sigrid Uibopuu

ja reklaamifoto jne ning tehnilised teadmised (säriaeg, valgus, müra, tundlikkus jne).

Antud huviringi eesmärk on parandada noorte eneseanalüüsi ja eneseväljenduse oskusi läbi tehtud fotode analüüsi ning õpetada neid

kasutama fototöötlusprogrammi, mille abil osatakse pilti mõista ja kokku panna nii, et see mõjutaks vaatajat. Omavahelise koostöö ja teiste eakaaslastega suhtlemise käigus arenevad noorte sotsiaalsed oskused ning neil on tänu sellele

võimalus eneseteostuseks. Noored fotograafiahuvilised on saanud võimaluse olla kaasatud erinevate noorteürituste jäädvustamisse, kasutades keskusse soetatud kaamerat ja muud fotoinventari.

Antud huviring on ellu kutsutud tänu Eesti Noorsootöö Keskuse poolt rahastatud projektile „Tõrva noorte loova vaba aja tegevuste võimaluste avardamine“ läbi „Avatud noortekeskuste projektikonkursi 2016.aastal“.

Seega, ootame jätkuvalt noori vanuses 12+ avastama oma pildistamisalaseid andeid ja liituma meie huviringiga, mis toimub reedeti kell 15:00. Osalemine tasuta! Kontakt andra.soot@gmail.com

Omaalgatuse ja enesearengu parendamiseks on noortekeskus kasutusele võtnud preemiapunktide süsteemi, et motiveerida noori aktiivselt kaasa lööma meie noorsootöö arengus ning innustada seeläbi kasutama rohkem Valgamaa Noortekeskuse Tankla vabatahtliku passi.

Preemiapunkte saab:

- noor, kes osaleb aktiivselt noortekeskuse üritustel ja tegevustes;

- noor, kes algatab ja viib läbi tegevusi noortekeskuses;
- noor, kes esindab noortekeskust teistel üritustel linnas, maakonnas, vabariigis ja välismaal;
- noor, kes järgib noortekeskuse kodukorda ja on eskujuks teistele noortele;
- noor, kes kaasab noortekeskuse tegevustesse teisi noori.

Preemiapunkte annavad noortekeskuse töötajad ja iga kuu lõpus pannakse nimekiri noortekeskuse stendile. Enim punkte saanud noor või noored saavad tänatud kui „Kuu noor“ ning tublimatest tublimatele toimub tunnustusüritus.

Siinkohal kutsumegi noori üles olema julgemad oma ideede ja ettepanekute elluviimisel ning ootame teid kolmapäeviti kell 15:00 noortekeskuses, et anda hoogu noortekeskuse aktiivgrupi tegevusele, kus noored ise koostavad tegevuskava enda huvidest lähtuvalt, valmistavad ette ürituse ja aitavad koos selle ellu viia.

Kindlasti jälgige meie infokanalit Facebookis ja noorteportalis www.torvanoored.ee

2005. aastal vastu võetud pakendiseadus, mille alusel peab tarbija tagatisrahaga koormatud taara saama tagasi viia kauplusesse või selle vahetusse lähedusse tekitas maapoodidele lisakohustusi.

ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsiooni FAO toidu hinnaindeks keeras juulis taas langusse, kukkudes 0,8%, võrreldes juuniga ja 1,4%, võrreldes mulluse juuliga. Organisatsiooni analüütiku hinnangul toit lähiajal enam ei kalline.

Egon Ilisson

Kuidas läheb, külapood, ehk miks see Läti nii lähedal on?

Kui veel mõnikümmend aastat tagasi oli väikese külapoe pidaja jõukas tegelane, kellega oli vaja häid suhteid hoida, siis nüüd eelistab paraku isegi kohalik külarahvas oma sisseoste tegemas käia suuremates asulates.

Alustan oma ringkäiku poekesest, kuhu pole täpselt kaks aastat sattunud. Kunagi tihedamalt Valgjärve ääres käies sai palaval suvepäeval ikka ja jälle hüpatud läbi Jeti poest, ostes kosutavat jooki või jäätist. Teed ei ole sinna endiselt muutunud ja passiksid hästi ka mõne autoralli ohtlikemateks katseteks. Saabun poe juurde just siis, kui on kauba maha laadimine käsil – sedakorda õllelaadung. Pisikesse poekesse puhul tundub müügisala kuhjatud õlu tõesti suure kogusena, aga supermarketites oleks see praktiliselt nähtamatu.

Alkoholimüük hoiab elus

Mind tervitab poe peremees Endel Maisla. Abikaasa Kristiga poodi pidav mees on selle ala peal juba nõukogude aja lõpust. „Algul rentisime hoonet ja pärast saime välja osta,“ räägib Maisla, et ilma enda omandisse saamiseta oleks hetkel poepidamine ka välistatud. Jeti poehoonel on ka oma uhke ajalugu, sest seal tagatoas on väidetavalt sündinud Hugo Treffneri onupoeg August, kes esimese vabariigi ajal kultuuriministri ametis olnud.

Poeletid näevad välja nukrad ja kaubavalik kesine, kuid pererahvas kurtma ei kipu. „Ega me ei saagi võtta palju kaupa sisse, sest nõudlust pole. Kiiresti riknevat kaupa saab võtta lettidele väga vähe,“ tunnistab Endel Maisla. Kui realiseerimispeerioid läbi, siis kuluvad nii piimakuu teraviljatooted koduloomade toidulaua täiustamiseks. „Tarnijad meilt kaupa tagasi ei võta ja kõik, mis pood endale müügiks võtnud, tuleb ka realiseerida,“ räägib Maisla.

Nagu ikka maapiirkondades, kus toidukraam paljuski oma aia- ja loomakasvatusele võtta, lähevad kõige enam kaubaks alkohoolsed joogid. „Ma ei ütleks, et

maapiirkondades inimesed rohkem joovad kui linnas, aga suuremates asulates ei paista see lihtsalt välja,“ räägib Kristi, kes siiski tunnistab, et poe jätkusuutlikkuse suhtes on vägi-joogid hädavajalikud.

Alkoholist rääkides aga tuleb esimesena pähe Läti ja see on pahatihti meelele ka poepidajatel. „Eks käibenumbrid kukkusid kolinal, kui hakkas Lätist suurem alkoholi toomine pihta. „Vahel on nii, et kes Läti- maale läheb, see toob suure koguse ka teistele soovijatele,“ on Jeti poe peremees aus. „Ega nad sealt ainult alkoholi osta. Ka toidukraam on seal odavam,“ räägib Endel, et piiriäärsetel elanikel on rahalises mõttes igal juhul tasuv lõunanaabrite juures käia. Ise nad Lätis odavat alkoholi ja toidukraami müüki tuua ei taha ega tohigi, sest ka tollitöötajad on varmad kontrollima piiriäärseid kaupluseid. Iga päev muidugi inimesed Läti vahet ei käi ja hommikust eluteravust vajavad napsumehed või need, kes õhtul toidukraami ja saunaõlut tahavad, tulevad ikka Jeti poekesest läbi.

Kriipsu peale ostmine

Ei saa ka väiksed poed ilma järelmaksusüsteemita ja selle tarvis on Maislatel näidata terve suure mapi jagu pabereid. Kõik on vormistatud ostu-müügi lepingutena nagu kord ja kohus. „No enamasti ikka maksatakse kenasti pensioni- või palgapäevadel ära, aga eks ole ka neid, mis õhku jäävad. Mõni võlgnik näiteks läheb manalateele ja nii see läheb,“ ütleb Endel, et valdavalt on maainimesed ikka ausad ja pahatahtlikult poepidajaid rahata ei jäta.

Siinkirjutajal on aga eksiarmus, et koos rahade laekumisega inimeste kontodele ka maapood mõneks päevaks öitsemä puhkeb.

Endel Maisla on mees, kes on jäänud poepidajaks vaatamata kõigile raskustele.

Soe küla ja Hummuli aleviku poodide vahele jääb kõigest paarsada meetrit.

100% Eesti tarbijatele endile kuuluv Coop Eesti on vanim ja suurim Eesti jaekaubanduse vallas ühiselt tegutsev grupp. Esimesed kauplused loodi aastal 1902 Antslas ja Sindis.

Planeedi suurima, New South China (pildil) kaubamaja kaubanduspind on 659 612 ruutmeetrit. Võrdluseks Ülemiste keskuse kaubanduspind on 77 000 ruutmeetrit ja Tartu Lõunakeskuse pind 50 000 ruutu.

„Kui palgapäevad käes, siis minnakse ikka suurde linna ja ostetakse suuremas koguses kaupa ära. Just kuu lõpus käiakse meie juures, kui vaja midagi hädalavajalikku,“ räägib Maisla, et kõigil on olemas transpordivõimalused ja Tõrvas või Valgas käimiseks takistusi pole.

Suured poeketid meelitavad kliente eelkõige heade hindadega, millega väiksed külapoed ei suuda kuidagi konkureerida. Eelkõige teeb hinna kalliks transport ja väikesed kogused. „Me ei saa tihti peale tarnijate käest mõne toote puhul isegi sisse osta seda nii odavalt, kui suured marketid müüvad,“ seletab Endel Maisla, et kurb on kuulda vahel sellist juttu, nagu külapoe pidajad rikastuksid kohalike arvelt.

Kuigi hetkel peavad Maislad poodi kahekesi, on mõeldud ka sellele, et perenaine peaks mujale tööle minema. „Oleme selle peale tõsiselt mõelnud, sest alates jaanuaris on kuidagi eriti vaikseks jäänud,“ räägib Kristi, et suvehooajal küll rattamatkajad ja Valgjärve ääres käijad vahel kosutavaks joogipausiks peatuvad, aga muidu on jäänud kliente oluliselt vähemaks. On veel küll lojaalseid kliente, aga ainult nende pealt ära ei ela. „Neid, kel suvekodud siinkandis, näeb vaid suvel ja nemad hoiavad meile erilist põialt ja ikka loodavad, et me jätkame,“ on Kristi positiivne.

Läheb ka hästi

Rohkem kui tunniajane vestlus sümpaatsete poepidajatega jätab mulle väga kummalise tunde. Ühest küljest on mul kahju, et ajad pole enam nii head kui aastaid tagasi, teisest küljest on mul äärmiselt meeldiv näha inimesi, kelle suust virinat või kibestumust, vaatamata rasketele aegadele, on võimatu kuulda. Juba ainuüksi selleks, et saaks nende toredate inimestega tibaba juttu puhuda, tuleks näiteks Valgjärve äärde sõitjatel oma sisseostud suurte poekettide asemel Jetti poest teha. Hea küll, hinnad on küll veidi kallimad, aga nostalgia ja arusaam, et meie külale ainult selliste entusiastide najal püsibki, on hindamatu.

Edasi viib tee Hummuli poole, kus järgmiseks peatuseks on Hummuli alevikuga kõrvuseisev Soe küla. Ti-Ri äri ees tervitavad mind kaks elurõõmsat härrasmeest, kes juba oma sisseostud teinud. Neil on minu kohta juba enne esmaohtumist eeltöö tehtud, sest teavad lehelugejatena mu nime ja kirjutiisi. Soe küla poekese kohta jätkub neil vaid kiidusõnu. „Siit saab kõik vajaliku kraami kätte,“ ütlevad mehed kui ühest suust. Kui

Ajakirjaniku saabudes oli käimas poekese ees küll tihe sagimine, aga pigem on see erand.

Jetti poes on vana leivariiuul saanud uue otstarbe, sest õlut ostetakse tänapäeval külapoest meelsamini.

vaja saele uus kett osta või apteegis käia, siis valivad mehed küll Valga või Tõrva sihtpunktiks, aga muul ajal tulevad ikka ja jälle kohalikku poodi käima. „Ei ole meil elus millestki puudu, kui sellised toredad poepidajad alles on,“ ollakse rahul. „Raha võiks ainult natukene rohkem olla,“ ütleb üks meestest. „Ah, jäta jutt,“ kutsus sõbrapoiss ta korrale. „Tegelikult ei ole sellega ka hullu. Saame täitsa kenasti hakkama,“ parandab ennast esimene.

Kuigi Ti-Ri ärist mõneminutilise jalutuskäigu kaugusel on ka Coop ketti kuuluv kauplus, Hummuli poepidaja Tiiu Soer konkurentsi ei tunnetata. „Ega me hindu küll ei käi võrdlemas,“ tunnistab Soer ausalt, kelle käsil suur kauba vastuvõtt ja selle tarbeks abilinegi kutsutud. Poletid on kaupa täis ja lisaks toidukraamile on lettidel ka laste mänguasju ja muid esmatarbekaupi. Kuigi ka neile on Läti lähedus tuntav, ei ole aastatega väga palju olukord muutunud.

MIDA LAPSED POEST OSTAVAD?

Ka lapsed käivad tihti omapead poest sisseoste tegemas ja poepidajate sõnul on ostud ikka enamasti magusa- või krõpsuletist. „Kellel raha rohkem, ostab kindlasti krõpsu ja karastusjooki. Kelle taskuraha on kessem, see peab piirduma nätsu ja pulgakommiga,“ räägib juba 20 aastat Ala poe juhatajana töötav Varje Saarmäe, „kahjuks kuuluvad ka energijaogid laste ostude hulka.“

Taskuraha eest toidukraami eriti ei osteta, aga on ka neid, kes käivad poenimekirjadega näiteks vanavanemate varusid täiendamas. Vanemate laste ostude hulka kuuluvad tihti peale ka puuviljad.

Seda muret, et lapsed üritaksid alkoholi osta või lasta külameestel seda teha, maapoodides pole. Kuna

kogukond on nii väike, siis lihtsalt ei julgeta proovida. Riidaja kaupluse juhataja Asti Seer tunnistab, et alaealised on maal tublid. „Eks ma olen nii kuri, et neil ei tule mõttesegi keelatud osta,“ ütleb Seer naljaga pooleks. Tema sõnul saadakse kohe aru, kui mõni traditsiooniline klient ostab midagi väga ebatavalist ja sellist, mis võiks alaealistele meelepärane olla.

„Meie kohalike laste kiituseks pean ütleva, et nemad küll alkoholi ja suitsu ei ürita osta. Võib-olla on põhjus väikese koha tuntuks, aga tahaks ikka parimat uskuda. Sama kiitvalt ei saa ma rääkida Ala kooli õpilaskodu lastest, kes siiski üritavad „külaonude“ abiga sigarette kätte saada,“ räägib Saarmäe, et vahel võib see neil ka õnnestuda.

nud. „Kauba realiseerimisega probleeme pole ja uus kaup tuleb kiiresti peale,“ räägib Soer, kes on jäänud enamasti kindlaks oma kauaaegsetele tarnijatele.

24 aastat poodi pidanud Soer alustas algselt Kalevi kommide müümisega, mis oli väga minev kaup. „Käisin ise komme Kalevist toomas ja seetõttu oli mul piirkonna kõige parem ja ka soodsaim magusavalik,“ räägib pikaajaline poepidaja. Seal tuli vaikselt otsus poodi pidama hakata ja senini on see naise sõnul ära tasunud. Samas on Ti-Ri äri perenaise sõnul klientideks palju võõrast rahvast, kes läbisõidul sinna satuvad. Omad vanad head kliendid saavad ka Soe küla poest võla peale osta ja nende olemasolu on Soeri sõnul hädalavajalik. „Just need, kelle rahaga priisata pole, aitavad meid tegelikult väga palju. Nemad ostavad just seda soodsat kaupa, mille realiseerimistähtaeg kätte jõudmas,“ räägib Soer, et ka vähemteenivad inimesed või pensionärid on sama olulised kliendid kui need, kes ostavad korrakaupa palju kaupa.

Ekstreemsed juhtumid

Hummuli poes tunnistatakse, et kohalikud käivad lisaks alkoholile Lätist ka lihakraami ostmas, mis seal tuntavalt soodsam. „Meie eelis on ehk tavalise maapoe ees see, et meil on head säästukaardi pakkumised ja saab koguda boonust,“ räägib üks Hummuli poe müüjatest. Coop ketti kuuluv pood ise hindu kujundada ei saa ja kellelegi järeelmaksu teenust ei paku. Jutt sellest, et just palgapäevadel poekene tühjavoitu on, kehtib ka siin. „Pigem toob halb ilm meile kliente, sest siis ei taheta suuremasse asulasse sõita,“ näevad müüjad just

taevataadi vihjeid arvestades ette seda, kui töökas päev tuleb.

Kõikides poeketes hakkavad silma kaamerad, mis ei ole sinna jäänud filmi „Päevad, mis ajasid segadusse“ võtete aegadest, vaid teenivad väga vajalikku eesmärki. „Eks neid pikanäpumehi ikka ole küll. Inventuuri tehes tuleb pahatihti välja, et riulitest on kaupa puudu,“ tunnistavad Hummuli poe müüjad. Ka Ti-Ri äris on olnud sellega muret. „On käidud ka lausa röövimas ja korra suisa relva ähvardusel,“ räägib Soer, et kaamerad panevad loodetavasti kurikaelu ikkagi mõtlema enne tegutsemist. Jetti poes on aastaid tagasi lõhutud lausa kaupluse tagasein, et rööv läbi viia. „Tulin hommikul poodi ja vaatasin, et riulid olid tühjad. Isegi kunstlilled olid vaasist pihta pandud,“ räägib Maisla juhtunust. Toona pidi peremees lausa Taluliidult laenu võtma, et kaup uuesti lettidele saaks ja pood taaskord tööle hakkaks.

Aga üks, mis ringkäigul selgub, on see, et igav selle töö tegijatel ei hakka ja erinevad kliendid toovad igasse päeva huvitavaid nüansse. Helme Kihelkonnaleht kutsus ka lehelugejaid ikka ja jälle külastama neid toredaid poekesi ja eelkõige neid elurõõmsaid poepidajaid. Miks mitte hüpata Viljandisse minnes läbi Ala poest või Valgast Tõrva poole sõites osta toidukraam Hummulist? Nende jaoks, kes pärit näiteks Tõrvast, kus saab erinevaid poode valida pea iga nädalapäeva tarbeks, tähendab see kõrvalepõige väikest vaeva, aga kohalike jaoks on poodide olemasolu eluks vajalik. Toetame neid ja kindlustame nende jätkusuutlikkuse. Pealegi oleme ju õige pea kõik üks suur vald!

Kaks 60+ vanuseklassi meest (Andris Dainis ja Aivar Lillipuu) läbisid XXXIII Tõrva kolme järve jooksu alla 40 minuti. Selle tulemusega oleks saadud esikolmikusse ka 20-29 aastaste meeste seas.

II maailmasõja ajal oli Rahamäe talu saksa sõdurite komandopunktiks.

2012. aasta rahvaloenduse andmetel kõneleb mulgi keelt ligi 10 000 inimest.

Anne Pai

MTÜ Hummuli Arendus liige

Fakte Hummuli VI looduspäevast

- Looduse tundmaõppimiseks korraldasid Hummuli vabatahtlikud kogukonnaliikmed kuendat aastat järjest
- Võimalik oli osaleda kahel võistlusel - kalapüük ja kurgihoidiste hindamine. Mõisatiigist püüdis kalu võidu peale 22 harrastuskalastajat. Kurgihoidiste mekkimisel oli võimalik maitsta 31 erinevat kohalike perenaiste valmistatud hoidist
- Vaadata sai kahte näitust: Külli Kolina fotonäitust „Merest võlutud“ ja Koorküla Jahiseltsi trofeenäitust
- Looduspäeva külastas üle kolmesaja inimese
- Looduspäeva ettevalmistamist ja läbiviimist vedasid eest MTÜ Hummuli Arendus liikmed, finantstoetust jagasid MTÜ Mulgimaa Arenduskoda, Hummuli Vallavalitsus ja Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp
- Esines üks koer, üks diskor, kolm tantsurühma (6+8+12), teadusteatrit, Aleksei Turovski
- Toitlustasid Rebaseonu söögituba ja teist aastat kohalik Noortekohvik
- Õpitubade läbiviimises ja valves osales kokku Kaitseliidu Valgamaa Maleva Helme kompanii, Noored Kotkad Valgamaa Maleva ja Kodutütardel Valgamaa ringkonna 11 vabatahtlikku
- Hummuli VI looduspäeva ettevalmistamises ja läbiviimises osales 45 kohalikku vabatahtlikku!

Looduspäeva juurde kuuluvad alati õpetlikud loengud ning kuulajaid jagub. Fotod: Kalev Laar

Aleksei Turovski jagamas tarkuse sõnu teemal "Inimkonna vanim õpetaja on loom!"

Kurgihoidiste mekkimisel oli palju maitseid ja palju huvilisi.

Ma olen püüdnud Hummuli inimestele selgitada, millised usumatult tublid kogukonnaliikmed Hummulis on, aga ise nad seda ei usu, arvavad ikka, et mujal on palju koostööaltimad ja aktiivsemad kogukonnad. Seda, milliseid usku-

matult vahvaid asju ise korda saadetakse, nad ei oska näha. Aktiivsete kogukonnaliikmete ja uute vabatahtlike kaasamiseks on sel aastal algatatud ja ka rahastuse saanud kaheaastane projekt „Hummuli kogukonna arendamine ja ühiste-

Innovatiivset 3D loomamaskide valmistamist vedas eest Ateljee Metsas MTÜ meister Margi Vähi.

gevuseks motivatsiooni tõstmise“, mille käigus toimub inspiratsiooniseminar, toiduhügieenikoolitus, raskuste tõstmise koolitus, õppereis Võrumaa aktiivsete kogukondade Urvaste ja Sänna juurde ning käsi-

töömeistrite õppereis Kihnu saarele uute oskuste omandamiseks. Samuti on olemas päris kopsakas algkapital järgmise, 26. augustil 2017. a toimuva Hummuli VII looduspäeva korraldamiseks.

Hüvastijätt vennaga

Elmar Orav

vara, ta võinuks veel elada vähemalt kümme aastat“, mõtlen. Tean oma kodukohast mitut inimest, kellel aastaid juba 93-95. Aga järelkult sai tal „aeg täis“, nagu ütleb kiriku-

õpetaja lahkunuid ära saates. Kõige püsivam side oli meil vennaga lapsepõlves. Ühised huvid – lugemine, anekdootide jutustamine, loodusearmastus, inimeste tundmaõppimine – liitsid meid. Need olid õnnelikud päevad, kui Kalju tuli Jõgevarest meile külla. Tihti käisin tema juures, kui ta elas veel väikeses vanaisa-vanaema talus soo ääres. Talu kandis Soosaare nime. Mida vanemaks saime, seda harvemini puutusime kokku. See on kõikidega nii. Igaühel on oma rada, eelkõige tuleb oma elule mõelda.

Vend oli minust kuus aastat vanem. Mida õpetas ta mulle? Ta

oli eeskujuks oma töökusega. Kalju elu polnud kerge. Juba lapsena vanaisa-vanaema ja hiljem tädi juures elades harjus poiss raske maaeluga.

Ta töötas aastakümneid Tuleviku kolhoosis ja hiljem Tõrva sohoosis traktoristina. Ameti omandas ta Helme Mehhaniseerimiskoolis. Kui tahtsin venna eeskujul traktoristiks õppida, selgitas ta mulle, et see pole minu amet. Raske on teha tööd, mis inimest ei huvita – see teeb halba endale ja teistele. Mul on nii selgesti meeles, kui ta seda ütles, seistes koduõuel oma traktori juures. Venna õpetused olid väga õiged. Ja minust ei saanudki traktoristi. Vend

Kalju oli rõõmus, kui minust sai hoopis keele- ja kirjanduseinimene. Tihti külastas ta mind raamatukogus. Kindlasti ka kurvastasin venna, kes tahtis, et minust saaks perekonnainimene nagu temastki. Kahjuks ma petsin tema lootusi. Aastaid hiljem ütles ta leplikult: „Ei ole viga midagi. Igäl inimesel om oma saatus ja tii. Pääsi, et ta elas ausald ja tuu tõestele rõõmu mõnel muul viisil!“ Rõõmustasin teda eriti oma kirjutatud viie raamatuga.

Venna matusepäeval tundsin hinges valu kõrval ka helget tunde. Tundsin uhkust tema sisuka elu üle. Teda olid saatma tulnud

kuus last ja palju lapselapsi ning lapselapselapsi. Matusetalitaja ütles Kalju abikaasale Virvele niiviisi: „Raskest kaotusest hoolimata olete väga rikas inimene oma järeltulijate pärast. Selle rikkuse olete saavutanud koos abikaasa Kaljuga.“

Ka meie öde Ainoga ei ole enam noored. Peielauas tunnistasime teineteisele, et venna elu oli kaunilt elatud elu. Loodame oma ülejäänud aastad raskustest ja haigustest hoolimata elada võimalikult sisukalt. Iga päeva, mis meile antakse, tuleb võtta kui kallist kingitust...

See oli lugu ühest Helme valla põlisest traktoristist Kalju Oravast.

Marek Vister,
Tõrva JK mängija ja eestvedaja

Tõrva jalgpalliklubi väärrikas koostöö treener Sergei Ivanoviga

Kust tuleb inimene, kes on leidnud omale elukoha Tõrva linnas? Sergei on Usbekistanis sündinud, üles kasvanud ja õppinud seal ka jalgpalli põhitõdesid. Eestisse tuli ta juba 1985. aastal, kui asus elama onu juurde Tallinnas. Jalgpallipisik viis kõva mängumehe Ida-Virumaale ja seda onu soovitusel, kus liitus tolleaegse kõrgliiga meeskonna - Kaevandus Estoniaga. Pärast esimest treeningut võeti mees koheselt võistkonda mängima. "Algul ei teadnud ma üldse, et siin jalgpalli mängitakse. Olin hea mängija ja võeti kohe võistkonda," räägib Ivanov oma esimesi Eesti mälestusi.

Loobub treeneritööst Tõrvas
Treeneritööd alustas Sergei 2001. aastal kohalikus Kohtla-Järve Lotuse ridades, kus jagas oma jalgpalliteadmisi aastajagu. Suuremat väljakutset nägi ta aasta hiljem JK Sillamäe klubis, kuhu teda treeneriks kutsuti. Sillamäel treenis Ivanov kolme meeskonda. Juhendada tuli noori kahes vanuseklassis ning täiskasvanute II liiga meeskonda. Uutele jahimaadele liikus Ivanov 2006. aastal, kui elutee tõi ta Tõrva.

Tänaseks on Sergei Tõrvas elanud 10 aastat ja kõik need aastad on ta järjepidevalt treeninud ja õpetanud väikeseid jalgpallureid. Sergei panus Tõrva jalgpalli on olnud suur, kuid

Sergei Ivanovi panus Tõrva jalgpalli arengusse on märkimisväärne.

iga hea saab ükskord otsa. "Olen 10 aastat siin olnud ja teinud tugevalt tööd. Hetkel tunnen, et tahan jalgpallist natuke puhata, et hiljem end taaskord värskena tunda. Mulle treeneritöö meeldib ja kindlasti jätkan sellega tulevikus. Praegu soovin natuke puhata ja siis vaatan, kus ma treeneritööd edasi teen. Mul on klubi, linna ja vallaga head suhted. Minu elukohaks jääb Tõrva ja mulle väga meeldib siin. Kui teen edaspidi tööd kusagil teises linnas, siis see ei tähenda, et ma siit ära lähen. Paljud

inimesed käivad teises linnas tööl. Töö on töö!" võtab Ivanov kokku edasised plaanid.

10 aasta jooksul on Ivanovi juhendanud noored Tõrva pallurid saavutanud mitmeid turniirivõite ja medalimängus ollakse ka liigas. "Algul oli võistkonda raske moodustada, sest lapsi on vähe ja teisi spordialasid harastatakse ka. Kuid poisid on hästi arenenud. Paremaks on muutunud nii tehnika kui ka füüsiline vorm," tunnistab Ivanov. Mees treenis Tõrvas lasteia gruppi ja noori, kes on sündinud

2004-2006.a. U13 liigat mängitakse 17-liikmelise meeskonnaga ja hetkel hoitakse tabelis kolmandat kohta. Esimesed on paari võidu kaugusel, seega hooaja lõpp läheb põnevaks. Aga Ivanovi treeneritöö lõppemine Tõrvas ei tähenda seda, et noored ei saa enam jalgpalli nautida. Treeningud toimuvad regulaarselt edasi uue litsentseeritud treeneri käe all, kellega põhimõtteline nõusolek on olemas ja vastav paberitöö käib.

Tänu Tõrvas elatud ajale Eesti kodakondsus

Sergei Ivanov on suureks eeskujuks kõigile vene keelt kõnelevatele inimestele, kes oma elu Maarjamaale sisse sättinud on. Nimelt sai Sergei Ivanov äsja kätte Eesti kodakondsuse. Kokku tegi Sergei kaheksa eksamit, millest üks oli kodakondsuse seaduse ja teine eesti keele eksam. Esimesed kaks tegi Sergei 1996.-1997. aastal Ida-Virumaal. Kodakondsuse seaduse eksam sai kohe edukalt läbitud, kuid keele oma tuli mõned korrad uuesti proovida. "Kui Eestisse tulid, oli väga raske keelt ära õppida. Kultuur ja keskkond oli täielikult uus ja erinev. Ida-Virumaal suheldi peamiselt vene keeles ja eesti keelt suurt külge ei jäänud. Kui ma 2006. aastal Tõrva tulid, ei osanud ma üldse eesti keeles väga rääkida ega kirjutada. Nüüd, 10 aasta möödudes, olen eesti keele selgeks saanud ja tänu Tõrvas elatud ning töötatud ajale läbisin

edukalt eesti keele eksamid. Kogu otsustamisprotsess võttis riiklikel ametiasutustel aega 8 kuud ja nüüd tehti mulle teatavaks, et olen saanud Eesti kodakondsuse ja ma saan Eesti passi ja ID- kaardi."

Tõrvas elatud aeg on Ivanovi kõvasti arendanud. Tänaseks on Ivanovil UEFA B taseme treeneri litsents. Antud tase nõudis ka ohverdusi, sest koolitused olid Tallinnas. "Kahju oli sellest, et koolitused toimusid aegadel, mil pidin lastele trenne andma, selle tõttu pidin vahepeal trennid ära jätma. Koolitus ise oli eesti keeles ja nõudis suurt pingutust, sest sel momendil ei olnud ma veel eesti keeles piisavalt tugev, aga tehtud see sai ja edukalt. Võrreldes vana ajaga, on keeletase mul nagu öö ja päev ning ma olen väga uhke, et oskan eesti keelt," on Ivanov rõõmus.

Treener Ivanov on väga tänulik Tõrva jalgpalliklubile, kes nii paljud aastaid tööd on pakkunud. "Tahan tänada eelkõige lapsevanemaid, kes olid kõige suuremad fännid noortemängudel ja elasid kaasa. Hea koostöö oli Kalle Visteri, Tarmo Tamme, Maido Ruusmanni ja Agu Kabritsaaga. Suur tänu lasteaed Mõmmik kasvatajatele ning direktor Urve Saksale, kes aitasid lapsi trenni organiseerida. Suureks abiks oli Tõrva Gümnaasiumi õppealajuhataja Irja Käärik, kes tuli alati vastu ja lubas lapsi mõnikord koolist varem ära, et võistlustele minna," on Ivanov tänulik.

Tantsustuudio LYS 2015/2016 hooaeg

Ulvi Riitsalu
LYS-i juhendaja)

Vaatame korraks tagasi lõppenud huvitavale hooajale, mis oli täis erinevaid emotsioone ja kogemusi. Esineti Valgas, Võrus, Nuias, Jõgeval, Tõrvas, Tartus ja Tallinnas. Võimlemisfestivalil "Kauni rühiga ellu" võitis 2. kl rühm hõbeplaadi. Koolitantsu kompanii laager Rāpinas on edukalt läbitud kolmel LYS-i tantsijal: Merit Mäekallel, Klaudia Sarah Kaarel ja Rose-Marie Riitsalul. Laagri jooksul valmis lavastajate Eneli Rüütli, Elina Tamme ja Maria Goltsmanni juhendamisel tantsuetendus "Lendav banaan", mida saab publik vaadata oktoobri keskel Põlvas, Tartus ja Tallinnas.

LYS-i naisrahvatantsurühm osales II Eesti Naiste tantsupeol Jõgeval. Proovipäevade kohta võiks tantsija

Terje mõtet kasutada: "See oli naiste kevadtorm-ellujäämiskursus". Jah, proovipäevad olid tõesti vihmased, tuulised ning sooja vaid 6 kraadi. Peopäev oli aga päikseline, kus kauguses taevavõlvil laius kaunis vikerkaar.

Võimlemispeol "Hingelind", mis toimus Tallinnas Kalevi staadionil 1.-2. juulil, osales tantsustuudiost 32 võimlejat, kes tegid kaasa neljas erinevas kavas. Täname meie toetajaid: Tõrva Linnavalitsust, Helme Vallavalitsust ning Kultuurkapitali Valgamaa Ekspertgruppi, tänu neile sai peol osalemine meile võimalikuks. Tallinnas olid suureks abiks rühmade saatjad Kaja Hindre, Kairi ja Klaarika Kaat ning Kreete ema. Olin ise assistendiroolis ning seetõttu sain lapsi suhteliselt vähe staadioniproovidel abistada, aga lapsed olid ise väga tublid ning lubasid, et nad tahaksid osaleda ka järgmisel

LYS oli tänavu esindatud nii võimlemispeol „Hingelind“ kui ka Eesti Naiste Tantsupeol. Fotod: Erakogu

suvel toimival koolinoorte tantsupeol. Tantsupeoastatel on alati konkurents olnud väga tihe, aga vaatamata sellele, on LYS 1992.a alates, mil stuudio loodi, osalenud kõigil tantsupidudel.

Info LYS-i kodulehel www.tantsustuudio.lys.ee

Kaunist sügist!

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumestrid.ee

Nele Volbrück

Muusikapäeva trüki- ja sotsiaalmeedia koordinaator

Muusikapäev kutsub Helme kihelkonna inimesi kuulama

1. oktoobril tähistatakse rahvusvahelist muusikapäeva, märkimaks, et muusika ümbritseb meid palju enam, kui esmajoones võib arvata. Muusikapäev kutsubki üles kõiki võtma hetkeks aeg maha, et kuulata. Õnneks ei piirdu üleskutse ainuüksi rangevõitu näiva soovitusel, vaid Muusikapäev on ise sel rajal teejuhi rolli asunud.

Muusikapäeval toimub üle Eesti ligi 150 lühikontserti, kus professionaalseid interpreete, kes tavaliselt mööda Euroopa kontserdisaale ringlevad, võib tabada esinemas nii bussepatutes, haiglades, spordisaalides, lautades, aga ka traditsioonilisemalt kultuurikeskustes, kirikutes ning kontserdimajades. Ja seda Tallinnast Valgamaani, saartest Ida-Virumaani. Ükski maakond pole kõrvale jäänud.

Kontserdid, kus enamasti kõlab klassika, jazz ja rahvamuusika, on eranditult kõik tasuta ja mahuvad poole tunni kuni tunnikese sisse. Täpselt parasjagu, et eemalduda igapäeva

argisusest ning sukelduda muusika- maagiasse, ent samas mitte painavalt pikalt. Neil, kelle jaoks mõte veeta paar tundi suletud ruumis klassika seltsis meenutab iidseid piinamismeetodeid, ei maksa peljata midagi.

Seega ootab ka Helme valla inimesi 1. oktoobril ees tõeline muusikaline maiuspala. Tõrva Mulgi turu täidavad heade helidega kell 11 sopran Kersti-Ala Murr ja akordionist Jaak Lutsoja. Duo suudab nostalgiliste meloodiate esitusega pea igas õhkkonnas välja võluda romantilise ja sumeda meeleolu, Argentiina tangode puhul pöörase nüansiga, muutumata aga hetkekski läägeks ja jäädes ikka väljapeetuks.

Sopran Kersti-Ala Murr lõpetas omal ajal ooperilaulu eriala Eesti Muusikaakadeemias, ent jätkas tegevust hoopis Norras, kus õpib hetkel ooperilaulu Stavangeri Ülikooli magistrantuuris. Murr on osalenud edukalt nii kodukui ka välismaistel konkurssidel ning laulnud peaosi näiteks rahvusoperi Estonia, Eesti Muusi-

kaakadeemia ja Karlsruhe Ooperikõrgkooli etendustes. Ta on andnud soolokontserte ja esinenud solistina Skandinaavias, Euroopas, Venemaal ja mujal.

Murri lauluoskuse toob imehästi esile Jaak Lutsoja pillimäng. Lutsoja on suurepärase akordionist, kes suudab ühesuguse kergusega esitada nii poppi ja džässi kui ka kaasaegset klassikat. Tegusa muusikuna seob teda koostöö erinevate koosseisudega duost orkestrini. Ta on andnud välja mitu plaati, sealhulgas käesoleva kontserdi lava-partneriga.

Niisiis ei tarvitse muusikahuvilistel tiptasemel artistide kuulamiseks pealinna suunduda ja terve Eesti läbi sõita, vaid piisab täitsa sellest, et minna Tõrva Mulgi turule. Kellele aga väljajaade muusikalisest väljasõidust on ahvatlev, on olukord soodne, sest sedapuhku on Muusikapäev sattunud laupäevale. Mis muudes paikades Muusikapäeva puhul toimub, saab uurida veebilehelt www.muusikapaev.ee

Taagepera kalmistu sai stendi ja välikäimla

Kaja Allilender

Taagepera kogudus koostöös Mulgi Kultuuri Instituudiga paigaldas selle suve hakul kalmistu juurde puidust stendi ja välikäimla. Nüüd, sügise algul on stend saanud ka korraliku ilmastikukindla infotahvli, kus tutvustatakse kiriku ja kalmistu ajalugu ning inimesi, kes Taageperaga seotud

– eesti-soome kirjanikku ja ühiskonnategelast Hella Wuolijoki ja eestlasest mõisnikku Mats Erdelli, kelle perekonna kabel kalmistul ka asub.

Stendi tegi kohalik Helme valla firma Skan Holz Helme AS ja stendi kujundas Tõrvas loovbüroo Kuldne Lammas. Projekti vedas Kaja Allilender ja Taagepera koguduse poolt korraldas kõike Tõnis Järv. Projekti

rahastas kohaliku omaalgatuse programm.

Kevadel maikuus toimusid koostöös Helme valla, Ala külaseltsi ja Ala põhikooliga traditsioonilised heakorratalgud ja nii võib julgelt ütelda, et Taagepera kiriku ja kalmistu ümbrus oli suveks hästi ette valmistatud!

Abja Spordi- ja Tervisekeskus
Tule ujuma ja veest rõõmu tundma!

UUS!
AURU-SOOLASAUN
AROOMI-AURUSAUN

AVATUD
E-R 13.00-22.00
L-P 11.00-22.00

INFO: 436 4101
sport.abja.ee

SUUR JA VÄIKE BASSEIN
LEILISAUN MASSAAŽIJOAD
LÕOGASTAV MULLIPINK

Lõuna-Eesti
ERAMETS

Ostame metsakinnistuid ja raieõigust.
Tel 507 2544
info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

Ostame kuusepalki metsa äärest hinnaga 60-68 EUR/tm.

Lisaks ostame raieõigust, metsa- ja põllumaad.

MULGI TURG
Tõrva, Veski tn 7a Valgamaa

SÜGISLAAT
TÕRVA MULGI TURUL
8. OKTOOBER kell 9.00 - 14.00
TULE JA VEEDA ÜKS MEELEOLUKAS HOMMIK JA NAUDI MEELDIVAID OSTE.

Lisainfo saamiseks helista +372 5567 5019

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 555 86 086
OstanMetsa OÜ

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Tõhus puhkamine

Pikad suvepuhkused on lõppenud. Loo- detavasti oleme kõik leidnud võimalusi oma tööpingetest välja astuda ja vaheldust leida aktiivsele endast andmise rutiinile. Oleme leidnud neid võimalusi igast ametist. Kirikujuhtidel on see küll raskem, sest oleme harilikult oma piirkonnas ametis üksinda. Mõnede ootamatute murede lahendamisel satub ikka kohalik vaimulik oma vabast ajast abistama. Kuid pole meiegi asendamatud, saame usaldada koguduselikeid iseseisvalt Jumalat paluma ning naaberpastorid aitavad talitusi juhtida.

Puhkehetki peame leidma igal aastaajal ja igal päevalgi. Puhkamine võib tähendada pidutsevat lõõgastumist. Enamasti ollakse harjutud puhkuse ajal muusikamasinat võimendama, et rōkatuste saatel kaasa hōisata või tantsida. Ollakse harjutud, et kui tööriistad vaikivad, siis peab kohe muusikamelu taitma hetki ja tunde. Muidugi tähendab puhkamine hāālekat väljaelamist.

Kuid puhkamine tähendab ka iseenda tähelepanemist. See tähendab aega iseendale. Ja siis on tarvis iseennast kuulata ja jälgida ka vaikuses. Ikka öeldakse, et tänapäeva inimene kardab vaikust, sest kardab iseennast, iseendaga olemist, iseen-

dasse vaatamist. Isegi klassikalistel kontsertidel kardame vaikust ja liigselt kiirustame viisi lõppedes aplodeerima. Sekund vaikus talletaks meloodia meis kindlamalt.

Kirikus on üheks tähtsaks puhkamise variandiks retriit. Retriidilaagrid kestavad vähemalt kolm päeva. On retriidilaagreed, kus osalejad rāāgivad üksteisele iseenda mõtetest ja tunnetest täiesti siiralt ja kartmatult, sest me ei laida ega halvusta üksteist. Kuid enamasti vaikitakse retriidilaagris kolm päeva. Ja treenitakse ka oma mõtetemāra vaigistamist. Sest tōepoolest, kui me vaikime, siis vallutab meid tohutu mõtetemāra, mida

TEATED

- 25. sept kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 25. sept kl 14 lahkunute mēlestamise jumalateenistus armulauaga Riidaja kirik-kabelis
- 2. okt kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 9. okt kl 11 lõikustānupūha jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 9. okt kl 14 lõikustānupūha jumalateenistus armulauaga Taagepera kirikus
- 16. okt kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 23. okt kl 11 jumalateenistus Helme kirikus
- 23. okt kl 14 jumalateenistus Taagepera kirikus
- 30. okt kl 11 usupuhauspūha jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- Tōrva Misjonimajas jumalateenistused pūhapāeviti kell 11.
- 22.-23. oktoobril on kōlas Petri ja Satu Hyrsky Soomest. Meie koguduste ūhistest sündmustest sel puhul teatame edaspidi.

on vāga raske tagasi tōrjuda. Retriidilaagris vajame selleks vāhemalt kolme pāeva. Retriidilaagri eesmārgiks on oma isekuse vaigistamine ja Jumala lāheduse ning vāe tunnetamine iseendas. See on vāga toetav ja rahustav puhkuse tulemus.

Nii ūtleksin, et iga jumalateenistus on vāike retriit, kus vaigistada oma mõtete isekat māra meie peades ja kohata taas Jumala lāhedust ning vāge oma hinges. Nii saab pūhapāev, hingamis-pāev olla meile kosutavaks puhkepāevaks nii talvel kui ka suvel.

MTŪ Võrtsjärve Kalanduspiirkond kuulub vālja EMKF meetme 3.3 „Kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia rakendamine“ 2016. aasta projektitaotluste vastuvōtu.

Projektitaotluse taotlusi vōetakse vastu jārgmistes tegevussuundades:

- Tegevussuund 1: Kalapūugi- või vesiviljelustoodete vāärindamine ja turustamine (tegevussuuna eelarve 64 539,39 EUR)
- Tegevussuund 2: Majandustegevuse mitmekesistamine (tegevussuuna eelarve 90 355,15 EUR)
- Tegevussuund 5: Sotsiaalse heaolu ja kultuuripārandi, sh kalanduse- ja merenduse kultuuripārandi edendamine (tegevussuuna eelarve 103 263,03 EUR)

Projektitaotlusi saavad esitada MTŪ Võrtsjärve Kalanduspiirkond territooriumil tegutsevad ettevōtjad, mittetulundusūhingud, sihtasutused, kohaliku omavalitsuse ūksused või kohaliku omavalitsuse ūksuse asutused. Võrtsjärve kalanduspiirkonna territooriumi moodustavad Kolga-Jaani, Laeva, Puhja, Puka, Pōdrala, Rannu, Rōngu, Tarvastu ja Viljandi vallad.

Projektitaotluse taotlusi vōetakse vastu 26.09 - 30.09.2016. Taotluste hindamise tāhtaeg on 15.11.2016, ūldkoosoleku heakskiitu vajavate taotluste hindamise tāhtaeg 12.12.2016.

Projektitaotluse taotlusi saab esitada paberikandjal Valma infopunktis kell 10.00 - 16.00

Posti teel vōib taotlusedokumendid saata aadressil Valma infopunkt, Valma kōla, Viljandi vald, 70121 Viljandimaa. Postiga saadetud taotlused peavad kandma hiljemalt 30.09.2016 postitemplit.

Digitālselt allkirjastatud taotlused vōib saata e-posti aadressile jaanika@vortsjarv.ee

E-postiga saadetud ja digitālselt allkirjastatud taotlusi vōetakse vastu kuni 30.septembri kella 17.00ni.

Taotlusevormid ja tāpsem info projektide menetlemise, hindamise, paremusjārgestuse moodustamise korra ning hindamiskriteeriumite kohta on leitav <http://www.vortskalandus.ee/taotlejale/>

Lisainfo ja nōustamine: jaanika@vortsjarv.ee, tel. 52 98 561.

***Ūldehitustōd
*Viilhallide ehitus**

**Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com**

Kontor: Karksi-Nuia,
Pārnua maantee 8, 69103

TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

Ostame kasvavat metsa, pōllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud vōivad olla tehtud raietega vōi asetseda piiranguvōondis. Tel: 56 111 900

Tasuta tōalased koolitused tōttavatele tāiskasvanutele
august - detsember 2016

5.10-9.11 Kodukoristusteenuse pōhitōed 24 tundi

august-november Arvuti tōalase kasutamise baaskoolitus algajatele 60 tundi

6.10-28.11 Pagaritōd tāienikoolitus 80 tundi

30.09-4.11 Catering koolitus 80 tundi

30.09-11.11 Keevitaja algkursus 80 tundi

30.09-05.11 Plaatija algkursus 80 tundi

1.10-26.11 Veebilehe haldamine ja disain 80 tundi

oktoober Raietōoline tase 3, kutseksamiks ettevalmistav kursus 80 tundi

4.10-22.11 Raamatupidamise algkursus alustavale ettevōtjale/raamatupidajale 60 tundi

5.10-7.12 Edasijōudnute tabelarvutus (Excel) 40 tundi

4.10-3.11 Tōalane motivatsioonikoolitus 40 tundi

Valgamaa Kutseōppekeskus, Loode 3
Info ja registreerimine tel 5300 8085, kristel.unt@vkok.ee
www.vkok.ee/tasuta-kursused/

12016

METSA- JA PÖLLUMAADE OST JA HALDAMINE

maa@vestman.ee

THKK mūib

Lōhutud lepa ja kase kūttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm.
Hind 27 kuni 31€.
Kuivi kūttepuid, pikkusega 30 ja 50 cm. **Hind 36 kuni 40€**
Ūmarat puitbriketti, kott 25 kg. **Hind 4.00€**
Tōrva piires transport tasuta. **Tel. 56 51820.**

MULGI TURG
Tōrva, Veski tn 7a Valgamaa

RAHVAKULTUURI PĀEV
TŌRVA MULGI TURUL
1. oktoober Kell 9.00 - 14.00

TULE VEEDA ŪKS MEELEOLUKAS HOMMIK JA NAUDI RAHVATANTSU, MUUSIKAT, KOHVIKUT, MEISTERDAMIST NING TEE SISUKAID OSTE MULGITURUL.

Lisainfo saamiseks helista +372 5567 5019
Ūritus toimub Tōrva kultuurimaja ja Tōrva Mulgi turu koostōos

Madis Hindre

Reporter

Kui mõtlete igaveseks Eestist ära kolida, minge Albaaniasse

Kohtusin Annaga Kosovo pealinnas Prištinas. Anna saab peagi kahekümneaastaseks. Tal on ema, isa, kolm õde ja vanaema, kellel iga pühapäev kella kolme ajal külas käiakse. Käiakse, sest Anna isal on niimoodi kombeks, alates päevast, mil ta vanemate juurest ära kolis.

Priština umbes viiskümmend kilomeetrit põhja pool, ligi kümne tuhande elanikuga Mitrovica linnas on Anna perel kaks maja. Ühes nad elasid kunagi, teises pidasid üsna samasugust väikest rõivapoodi nagu täna Prištinas. Aga oma sünnikodus pole Anna juba aastaid käinud.

Esiteks ta ei taha. Kui korra juba pealinna kolitud, siis kuhugi provintsi minnek ei tule noortele mõttesegi. Aga on teinegi põhjus. Kui Anna oli kaheaastane, algas sõda. Pere põgenes lõunasse ning kui nad tagasi jõudsid, oli perele kuulunud pood tühjaks tassitud ja kodumaja põlenud. Anna seda päeva ei mäleta, aga tema õed on rääkinud, kuidas nad oma mänguasju tänavalt üles korjasid. Mänguasju Serbia sõdurid ei tahtnud. Nüüd, pea kaksikümmend aastat hiljem, seisab maja endiselt varemetes. Küsisin Annalt, miks perekond maju maha ei müü.

„Mu vanaisa ei lubaks seda müüa. Tema uskusk ikka, et me võime ükskord Mitrovicasse tagasi kolida. Et mingi lahendus leitakse.“

Lahendust aga ei paista. Just Mitrovica linnas on serblaste-albaanlaste konflikt tänini kõige tugevamini näha. Põhja pool jõge elavad serblased, lõunas albaanlased ja nende vahel on igaks juhuks Itaalia sõdurid.

Kuulivesti, kiivri ja automaadiga varustatud Renato sülgas maha, kui küsisin talt, kas olukorrale ka mingit lahendust paistab. „Poliitikud tahavad raha, neile pole oluline mitte Kosovo ühendamine, vaid see, et võimu juures püsida. Raha rikub nad kõik ära,“ teatas Renato.

Albaanlased pole aga sugugi ainsad, kes Kosovo sõjas kannatasid. „NATO pommid tapsid mu onu, muidugi vihkan ma ameeriklasi,“ ütles pisut vintis Shemi. Shemi pole kunagi Kosovos käinud ega kipugi sinna. Ei olnud Kosovos käinud ka tema teetöölisesest onu, aga ometi jõudis Kosovo sõda temani. Lihtne serblane peab 1999. aastal toimunud pommitamisi ebaõiglaseks ja Shemi ei usu, et ta kunagi albaanlastega läbi hakkaks saama. „Äkki

Tito valitsusajal ehitatud spordihall Priština kesklinnas sai nime serblase Boro ja albaanlase Ramiz'e järgi. Täna seisab kahte rahvast ühendama mõeldud hoone peaaegu tühjana. Samas on selle taga turupaiga leidnud kohalikud romad.

meie lapsed, no minu ja mõne albaanlase lapsed lepivad kunagi ära, aga mina vist ikka ei lepi.“

Shemi on kolmekümneaastane ja tal on kaks last, kellest vanem läks septembri alguses kooli. Shemi oli selleks ajaks juba Saksamaal. „Serbias ei ole midagi teha,“ sõnas mees. „Siia ei ole mõtet jääda, tööd ei ole, mitte midagi ei ole.“ Mõtles siis natuke, oli kohe päris tükk aega tasa ja ütles: „Tead, kunagi ma lootsin küll, me kõik lootsime, et midagi läheb paremaks, aga nüüd vist ei looda enam keegi. Kõik krabavad, kust saavad.“

Võib-olla kohtub Shemi Saksamaal Annaga, sest see, mida ütles kolmekümneaastane serbia pereisa, oli pea üks ühele sama, mida ma kuulsin temast kümme aastat noorema Kosovo tüdruku käest. „Lootust ei ole, kunagi oli, aga enam mitte.“

Ja selliseid avaldusi kuulsin ma mitte ainult Serbias ja Kosovos, vaid ka Ungaris, Slovakkias ja Albaanias. Tegelikult kuulsin ma sama juttu lennukis, kui tagasi Eesti poole lendasin. Minu selja taga istus noormees, kes selgitas enda kõrval istuval mehele, kuidas oleks peaaegu saanud Austraalia elamisloa, aga midagi läks viimasel hetkel viltu. Nüüd tuleb tagasi koju minna. Või Soome, parem ikka Soome, sest mis seal Eestis ikka teha.

Aga mis see siis on, mis inimesi oma kodukohast ära peletab. Eesti kohta ma tõesti ei oska öelda. Vähemalt siis, kui võtan võrdluseks kõrvale suurema osa maailma riike.

Läinud aastal pidas USA suursaadik Albaanias kõne sealse kohtunikekogu ees ning pakkus muu hulgas välja huvitava mängu.

„Vaadake oma randmeid,“ julgustas suursaadik. „Kui teie käe ümber on kell, mis maksab rohkem kui minu auto, siis

ilmselt olete korrumppeerunud kohtunik. Ma julgustan teid ametit maha panema.“

Ilmselt ei loobunud ükski kohtunik selle jutu peale ametist. Küll aga räägitakse Albaanias, et kui kohtunikud pärast kõnet püsti tõusid, ei kandnud keegi neist enam käe peal kella.

Lühidalt, inimesed ei usalda oma riiki, poliitiku, ajakirjandust ega mitte kedagi, kel mingisugunegi võim. Ning ilma usalduseta on väga raske elada. Unistada on aga palju lihtsam.

Kejvi töötab suviti väikeses rannakohvikus Albaania läänerannikul. Turism pole sinnakanti veel jõudnud. Kõikjale mujale küll, aga selles väikeses rannakülas pole veel ühtegi hotelli. Küll aga paistavad seal silma üha uhkemad majad ning Itaalia numbrimärgiga autod. Itaalia ja Saksa numbrimärke näeb tegelikult rohkemgi kui kohalikke ja ometi pole

Paari nädala pärast müüs Andri ühes Lõuna-Saksamaa linnas amfetamiini, saatis raha koju ja rääkis, kuidas kõik läheb hästi.

külas ilmselt ühtegi itaallast.

„Ma kuulsin, et Euroopa Liidus saab kaks tuhat eurot kuus,“ teatas Kejvi. „Kuidagi kindlasti saab. Mul juba mitu vanemat sõpra töötavad Saksamaal ja mõned töötavad Itaalias. Ja kui ma keskkooli ära lõpetan, lähen ka vist Saksamaale.“

Kejvi sõber Andri, kes meiega koos kohvi joob, on narkodiiler. Mitte Albaanias, vaid just nimelt Saksamaal. „Sa ei mõista Albaania mentaliteeti,“ ütleb ta, kui üllatunult kulme kergitan. „Seadused ei ole meile nii olulised kui teile seal Euroopas.“

Tegelikult ei tahtnud Andri narko-

diileriks saada. Tema tuttavad olid juba enne teda Saksamaale sõitnud ning nende emadel olid õige varsti uued kleidid. Kodus ei kõneldud narkootikumidest midagi. Räägiti, et üks on aknapesija, teine töötab autoparanduses. Ja nii jäigi Andri uskuma, et kui Saksamaale minna, leiab kiiresti tasuva töö ning saab koju raha saata.

Andri kogus raha, sõitis Saksamaale ja avastas üsna kiiresti, et autoparandusse teda ei oodata ja aknapesufirmat pole olemas. Koju aga kirjutas, et juba kutsuti ta tööintervjuule ja peaks paari nädala pärast pihta hakkama. Paari nädala pärast müüs Andri ühes Lõuna-Saksamaa linnas amfetamiini, saatis raha koju ja rääkis, kuidas kõik läheb hästi.

Tegelikult on miski, mis kõigile neile maadele lootust annab. Kosovo lääneosas Peja linnas korraldatakse animafilmi

festivali. Pärast seda, kui linna jõudsin, käis kõik niivõrd kiiresti et ma vaevu adusin, kus olen ja millega tegelen. Juba viis üks äsja kohatud noormees mind kampingusse, juba vaatasin uute sõpradega filme, juba istusin koos festivali korraldajatega lava taga ja kuulasin halba Albaania räppi. Rahvast oli palju, ja kõik näis sujuvat. Aga mis mind rõõmustas, oli see, et suurem osa selle festivali korraldajaid olid vähem kui kahekümne viie aastased. Punt noori, kes kõik tahtsid midagi teha.

Ja nad kõik olid veendunud, et nende maal on lootust, kuni traditsioonid püsivad. „Mis traditsioonid?“ „See, et perekond on kõige tähtsam. Kõik tulevad lõpuks koju,“ vastas üks tütarlaps.

Muide, augustikuu on Balkanimaades üks rõõmsamaid aegu, sest Lääne-Euroopas on puhkus. Siis tulevadki kõik, kes saavad, vähemalt korraks koju.